

Bardi Anett¹: A fiatalok tanú büntetőeljárásbeli szerepe - avagy mit érzékel ebből a közvélemény.

Debreceni Jogi Műhely, 2010. évi (VII. évfolyam) 2. szám (2010. április) 36-43.

Bevezető gondolatok

A bizonyítás eszközei, módszerei, rendszerei az évszázadok alatt rendkívül sokat változtak.

Magyarországon magas színvonalú monográfiák jelentek meg a legfontosabb bizonyítási eszközök elvi és gyakorlati kérdéseiről, azonban a tanú, s ezáltal a fiatalok tanú fogalmának meghatározása korántsem egyszerű. Bonyolultságára utal, hogy az Európai Tanácsban is évek óta komoly munka és vita folyik a tanú fogalmának meghatározásáról, ezentúl a hazai eljárásjogi szabályozás sem volt mindig egyértelmű és következetes.

Nem kell tudósnak lennünk ahhoz, hogy elismerjük: amióta az emberiség létezik, mindig is voltak és lesznek is tanúk. Gondoljunk csak bele, hogy már a római jogban is találkoztunk a tanú bizonyításban betöltendő fontos szerepéről, s már a jog ezen korai szakaszában is korlátozták a bizonyító erejüket, gondolok itt az általános érvényű elvre: „Unus testis, nullus testis.”², azaz „egy tanú nem tanú”.

Egyértelműen megállapítható, hogy a személyi bizonyítékokon belül a fiatalok tanúknak kitüntetett szerepük van. Az elmúlt hónapokban igyekeztem megvizsgálni, hogy a fiatalok tanú, mint jogintézmény tudományos háttere és a gyakorlata hogyan is alakul. Kíváncsi voltam arra, hogy az emberek nagy része egyáltalán ismeri-e a fiatalok tanút, mint jogintézményt, illetve tisztában van-e jogszabályi hátterével.

Tudományos háttér

A fiatalok tanú a büntetőper egyik legnehezebb helyzetben lévő szereplője. Nagy megterhelést jelent számára, ha egy adott büntetőüggyel bármilyen módon, bármilyen körülmények között kapcsolatba kerül, innentől kezdve a szerepe nehéz, valamint felelősségteljes lesz és a közreműködési kötelezettség alól sem mentesülhet minden esetben.

Tanúként az hallgatható ki, akinek a bizonyítandó tényről tudomása lehet.³ Ezáltal a Be. nem állít fel túl szigorú kritériumot, ugyanis, ha értelmezni akarjuk, mindez annyit tesz, hogy gyakorlatilag minden olyan személy tanúként szerepelhet az ügyben - a büntetőeljárás megindítása után-, akiről az eljáró hatóságok feltételezik, hogy a releváns tényekről tudomása lehet.

Az Európai Unió az 1996. januári bizottsági ülésekor a tanúkra vonatkozó határozatában úgy foglalt állást, hogy a tanúi minőség nem státusz, hanem inkább funkció. Ezt alkalmazva tanú mindenki, akinek olyan ismeret van a birtokában, vagy olyan információt szolgáltatott, amely a büntetőeljárás szemszögéből releváns lehet, ilyennek tekinthető egyébeken mellett a szakértő és a tolmács (fordító) is.⁴

A magyar szabályozás szerint fiatalok tanúnak kell tekinteni azt, aki a 18. életévét még nem töltötte be, s a fenti feltételeknek megfelel.

A teljesség kedvéért meg kell említeni, hogy a büntetőjog a kiskorúak kategóriáján belül különbséget tesz, gyermekkorú és a fiatalkorú között. Gyermekkorú az, aki 14. életévét még nem töltötte be, míg fiatalkorú, aki 14. életévét már betöltötte, de 18. életévét még nem.

Az eljárási törvény a tanúskodás feltételeként nem határoz meg sem alsó, sem felső korhatárt. Ebből az következik, hogy a gyermekkorú és az aggastyán elvileg egyaránt kihallgatható tanúként. Viszont e két szélső életkor esetében alapvető feltétel, hogy a kihallgatandók a tanúzáshoz szükséges szellemi képességekkel és adottságokkal rendelkezzenek. Gyermek esetében további feltétel, hogy vallomása más bizonyítási eszközzel ne legyen pótolható.⁵

Gyakorlati oldal

Elkészítettem egy 25 kérdésből álló kérdőívet, melyet fiatalkorúak, fiatal felnőttek, felnőttek, illetve laikusok és szakemberek között osztottam ki.

Várakozásaimat felülmúlva a megkérdezettek nagyon nyíltak és segítőkészek voltak. Sokuk bevallotta, hogy „hála az égnek” igazából nincsen tisztában a jogszabályi háttérrel. Szinte egyöntetűen azt mondták, hogy nem örülnének annak, ha nekik – mint fiatalkorúaknak –, illetve gyermeküknek tanúskodni kellene. Számomra ez azért volt meglepő, hiszen azt gondoltam, hogy az emberek általában szívesen segítenek társaikon, ráadásul a tanúskodás alapvetően állampolgári kötelesség is (felnőtteknél egyértelműen).

Az általam megkérdezett személyek ezt azzal cáfolták meg, hogy bár nem tudják pontosan, hogy Magyarországon hogyan is zajlik egy fiatalkorú tanú kihallgatása, de a filmekből látottak alapján nem tartják túl biztonságosnak. (A média torzító szerepe ebben nyilvánvalóan megmutatkozik.)

Ezzel magyarázható az a gyakori jelenség, hogy a fiatalkorú törvényes képviselője vagy hozzátartozója, a bírósági tárgyalásra idézés kézhezvétele után sérelmezi a bíróság előtt, hogy mit akarnak még a fiatalkorútól, hiszen egyszer – vagy többször – már elmondta azt, amit az ügyről tudott, így mi szükség van a további szerepére.

Ilyenkor általában a bíróság felhívja a figyelmet arra, hogy a tárgyalás elmulasztásának akár bizony komoly szankciói is lehetnek. Erre rendre megrettennek és a tárgyaláson való megjelenés mellett döntenek.

Érdekesnek találom, hogy míg a megkérdezett személyek azt vallották, hogy nem szívesen tanúskodnának, vagy nem szeretnék, hogy fiatalkorú gyermekük tanúskodjon, addig a kérdőívben adott válaszaik nem teljesen ezt támasztották alá. A megkérdezettek közel ¾-e helyesnek találja, hogy fiatalkorúakat a büntetőeljárás során ki lehet hallgatni. Ez a kettősség vajon mi miatt van? Talán különböző szemszögből kell megközelíteni a témát. Vagyis míg helyesnek, s jónak vélik, hogy bűncselekmények felderítésében érintett fiatalkorút ki lehet hallgatni, addig ezzel már nem értenek egyet akkor, ha éppen ők érintettek az ügyben.

Miért félnek az emberek attól, hogy az igazságszolgáltatás segítségére legyenek, és miért várják el az ellenkezőjét másoktól? A választ véleményem szerint a már általam említett tanúvédelembe vetett bizalom hiánya adja. A válaszadók ugyanis csaknem 90%-a szerint nagyobb hangsúlyt kellene fektetni a tanúk védelmére. Kutatásom során számtalan esettel

találkoztam, ahol akár a különösen védett tanú kiléte - a különféle óvintézkedések ellenére – is kiderült, illetve több tanú a tanúvallomás megtétele óta rettegésben éli mindennapjait.

Vajon tényleg ilyen rossz a helyzet, vagy csak az ilyen esetek látnak napvilágot? Borai Ákos szerint nincs tökéletes rendszer, a lebukás – a tanú ismerteté válásának – kockázatát azonban jelentősen csökkentheti, ha az érintett betartja a rendőrség által megszabott magatartási szabályokat. „Ha például a védett személy olyan telefonhívásokat folytat, vagy olyan rokonokat látogat meg, akiket nem lenne szabad, vagy éppen eltitkol egy fontos részt a múltjából, az a védelem megbukásához vezethet. Persze a rendőrség is hibázhat, például ha nem reagál bizonyos jelzésekre, vagy nem megfelelően méri fel a védelem mikéntjét. Az ilyen hibák esetén akár a rendőrség kártérítési felelőssége is felmerülhet, de ez fordítva is igaz, mivel a védelmi program magánjogi szerződésen alapul”.⁶

A védelem természetesen fontos kérdés, de még fontosabb lehet, hogy mindaz a stressz, amelyet a fiatalkorú átél a bűncselekmény észlelése, és a tanúkihallgatás során, milyen hatással lesz rá. A megkérdezettek kb. 75 %-a szerint a fiatalkorú értelmi és érzelmi fejlődésére kihat, ha valamilyen bűncselekménynek, szem vagy fültanúja volt. Ezzel szemben teljesen megoszlott a vélemény a tanúkihallgatás fiatalkorúakra gyakorolt hatásáról. Az egyik 50% szerint a hatóságoknak a fiatalkorú tanúkat messzemenően kíméletesen kellene kezelniük, és biztosítaniuk kellene számukra minden olyan körülményt és feltételt, amely a tanúvallomásuk megtételében bármilyen segítséget jelenthet, hiszen szerintük a fiatalkorúakra riasztólag hat a kihallgatás. Valószínűleg éppen ezzel magyarázható, hogy a válaszadók kb. 96%-a szerint biztonságot nyújt a fiatalkorú tanúk számára, hogy törvényes képviselője, illetve hozzátartozója jelenlétében hallgathatók ki.

Ezzel szemben a másik 50% úgy vélekedett, hogy semmi különösebb hatással nem jár, ha a fiatalkorút kihallgatják, legfeljebb tisztában lesznek a szabályokkal, s legjobb esetben eltántorítják őket hasonló bűncselekmény elkövetésétől. A megkérdezetteknek ez a része is látja tehát, hogy lesz valamilyen hatása, csak épp ők pozitív hatásra gondolnak, szemben az előző csoporttal.

Ha már felmerült a bizalom kérdése, feltétlenül beszélnünk kell arról, amely magát a fiatalkorú tanúkat övezi. A bizalom ezen formája elsősorban az igazmondásukhoz kapcsolódik. A kérdőív összeállítása során kíváncsi voltam, hogyan állnak ehhez a témához az emberek, s mit gondolnak a hatóságok hozzáállásáról.

A válaszadók kb. 60%-a arra a kérdésre, hogy: Ön hinne-e egy fiatalkorú tanúnak? Igennel válaszolt. A nemlegesen válaszolók nagy százalékát meglepő módon épp a fiatalkorúak adták. Sokuk ezt a negatív hozzáállást azzal magyarázták, hogy társaik nagyobb része nem elég érett, s különösebben nem is érdekli őket, hogy vallomásukkal egy másik embertársuknak segíthetnek, vagy árthatnak. Ezzel szemben, ha a szűk baráti társaságukon belül történik valamilyen bűncselekmény, mindent elkövetnek azért, hogy azt kiderítsék, vagy leleplezzék.

Ezzel szemben, arra a kérdésre, mely arra irányult, hogy vajon a hatóságok hisznek-e nekik, már csak 51 % gondolta úgy, hogy a tanúkihallgatást végző hatóságok is hisznek a fiatalkorú tanúnak. Érdekesnek találom, hogy miért pesszimistábbak az emberek, ha a hatóságokról van szó, továbbá azt is, hogy míg a megkérdezettek kb. 60 %-a hinne

fiatalkorú tanúnak, addig már csak kb. 35 % véli úgy, hogy ezek a tanúvallomások teljes bizonyító erővel is bírnak.

A bizonyító erő „hiánya” elsősorban a fiatalkorúak forrásmegfigyeléseivel kapcsolatosak. A laikusok úgy gondolják – a kérdőív alapján kb. 56%-uk -, hogy a fiatalkorúak nem tudják jól megfigyelni, illetve rögzíteni, majd előadni a történeteket. Én úgy vélem azonban, hogy az ember minél fiatalabb, annál pontosabb forrásmegfigyelésre képes, csak épp valószínű, hogy pont maga a történet rémíti úgy el, hogy azt mintegy meg nem történt eseményként raktározza el magában, s ezért nem tudnak túl pontos vallomást tenni.

Ez szorosan kapcsolódik a kérdőív azon részével, mely arra irányult, hogy a fiatalkorúak a bűncselekmény észlelése után mernek-e vallomást tenni. A kapott eredmény azt a meglátásomat támasztotta alá, ugyanis a válaszadók kb. 55 %-a vélte úgy, hogy a fiatalkorúak nem mernek vallomást tenni, miután a bűncselekményt észlelték. Kíváncsi voltam, hogy az általános férfi-nő megkülönböztetésnek jelentősége van-e ezen a téren, azaz, hogy a fiú illetve a lány tanúk merészebbek-e a vallomástétel terén. A válasz számomra meglepő volt, hiszen kb. 60% gondolta úgy, hogy a nemnek semmi jelentősége nincs az adott kérdésben.

Ezzel szemben sokkal nagyobb hangsúlyt kap a tanúkihallgatás légköre, valamint a nyomásgyakorlás lehetősége. Néhány monográfia tudományos jelleggel és teljes körűen foglalkozik a tanúvallomás befolyásolásával és magukkal a befolyásoló tényezőkkel.⁷

Általában ha meghalljuk azt a kifejezést, hogy „tanúvallomás befolyásolása” automatikusan az amerikai filmekből ismert gengszterperek és olasz maffia ügyek jutnak eszünkbe, ahol a tanút megfenyegetik, erőszakkal a vallomásának megváltoztatására kötelezik, holott ez egy sokkal bonyolultabb kérdéskör.

A tanúban a tudomásszerzésével és szerzett tudomása megőrzésével kapcsolatban végbemenő pszichikai folyamatot számos külső-belső tényező: objektív és szubjektív körülmény határozza meg. A tanúvallomás tartalmának kritikai vizsgálatánál és a tanúvallomás hitelt érdemlőségének elbírálásánál ezeket a konkrét tényezőket mindig részletesen meg kell vizsgálni, mert a bíróság csak akkor ismerheti meg a tanúban végbement megismerési folyamatot.

Ezen kívül nagy szerepe van a hatóságoknak is a tanúvallomás alakításában. A megkérdezettek kb. 73%-a szerint a hatóságoknak megvan az az eszköze, hogy nyomást tudjon gyakorolni a fiatalkorú tanúkra. Ennek bizonyos esetben még pozitív oldala is lehet, hiszen azt hiszem, valamennyien egyetértünk abban, hogy egy több évvel korábban történt eseményt, bűncselekményt nehezen tudunk felidézni, s nincs ez másképp a fiatalkorúaknál sem. A kérdőívet kitöltők is többnyire, egészen pontosan 55 %-uk ezen az állásponton volt.

A befolyásolás tipikus eszköze a fiatalkorú tanúhoz intézett kérdések.

Bírósági tárgyalások látogatása kapcsán több alkalommal azt tapasztaltam, hogy a bíró előszeretettel tesz fel befolyásoló kérdést, talán azért is, hogy minél hamarabb lezárhassa a tárgyalást. Ez azonban nem megfelelő a részéről, hiszen a bírónak függetlennek és pártatlannak⁸ kell lennie.

Érdekes magának a kérdésnek a technikája is. A gyakorlott befolyásolók sokkal többet kérdeznek, mint a gyakorlatlanok, és sokkal jobban figyelnek a válaszokra is. A kérdés azonban a legtöbb esetben meghatározza magát a választ is.

A legtöbb kriminalisztikai kézikönyv a kérdezésre helyezi a hangsúlyt, annak ellenére, hogy számtalan tudományos igényű vizsgálat kimutatta, hogy egyes kérdések elferdíthetik mind a válaszokat, mind a későbbi emlékezetet. A kérdezéses meghallgatás teljesebb lehet, de nem olyan pontos. Éppen ezért sokak szerint a hallgatás a legjobb módszer arra, hogy a legtöbb pontos információhoz hozzájussunk a kihallgatások során.⁹

A megkérdezettek szinte egyöntetűen azt mondták, hogy sokkal célravezetőbb, ha a fiatalok tanúhoz ún. nyitott kérdéseket intéznek, viszont már csak 54% volt az, aki helytelennek találta az eldöntendő kérdések alkalmazását.

Az egyik legjelentősebb befolyásoló tényező az érzelem. Az érzelem ugyanis a legtöbbünket befolyásol akár pozitív, akár negatív irányba. Miért lennének épp a fiatalok tanúk kivételek ez alól. Ha hozzátartozónk sérelmére követ el valaki bűncselekményt, hidegen hagy minket? A válasz véleményem szerint egyértelműen nem. Szinte ugyanígy látják ezt a megkérdezettek is, hiszen 78%-uk mondta azt, hogy a fiatalok valószínűleg könnyebben tesznek tanúvallomást, ha a bűncselekményt hozzátartozójuk ellen követték el.

Sokkal érdekesebb kérdés az, hogy mi a helyzet akkor, ha az elkövető épp a fiatalok tanú hozzátartozója. Ez vajon akadályozza-e őket a vallomástételben vagy sem? Ezt a kérdést véleményem szerint két oldalról is meg lehet közelíteni. Az egyik, amikor a fiatalok szereti és tiszteli hozzátartozóját, törvényes képviselőjét, illetve a kapcsolatuk kiegyensúlyozott. Ilyenkor nagy valószínűséggel vagy nem hajlandó a fiatalok terhelő vallomást tenni, vagy ha meg is teszi, azt nem szívesen, esetleg hosszas unszólásra. Ezzel nagy mértékben ellentétes lehet az a helyzet, amikor a fiatalok és hozzátartozója, valamint törvényes képviselője között egyébként is rossz a viszony. Ekkor valószínűleg a fiatalok „önként és dalolva” tesz vallomást, hiszen ezzel az ő meglátása szerint vissza tudja fizetni azt a rosszat, amit hozzátartozója, vagy törvényes képviselője okozott neki. A megkérdezettek nagy valószínűséggel az előbb felvázoltakra gondoltak akkor, amikor a kérdőívet kitöltötték, hiszen kb. 93% vélte úgy, hogy akadályozó tényező az, ha a fiataloknak hozzátartozója ellen kell vallomást tennie.

Záró gondolatok

Az általam elkészített kérdőív összesen 25 kérdésből állt, melyre a 94 megkérdezett személy természetesen eltérő válaszokat adott. A megkérdezettek 34 %-a volt „érintett” a témában, ugyanis ők fiatalok, s akár még az is előfordulhat, hogy tanúskodniuk kell. 29 % fiatal felnőtt, míg a fennmaradó 37% felnőtt volt. Ezek között kb. 10% volt a jogi szakember.

A kérdőívek feldolgozásából kiderült, hogy a legtöbben nincsenek teljesen tisztában a fiatalok tanú, mint jogintézmény jogszabályi hátterével, s a gyakorlati oldalát is inkább csak az amerikai filmekből ismerik. Ugyanakkor szinte mindenki úgy látja, hogy a védelem, mely a fiatalok tanúkat övezi, korántsem megfelelő, s azon mihamarabb változtatni kell.

A magyarországi lakosokra általánosan jellemző pesszimizmust igazolta a kérdőív a fiataloknál is, s ami a legmeglepőbb, hogy épp a korosztályukkal szemben.

Kérdőív

*Jelen kérdőív kitöltésével segítséget nyújt a **Fiatalkorú tanú a büntetőeljárásban** című szakedzőanyag megírásához. Kérem, hogy a kérdésekre adott válaszát húzza alá, vagy karikázza be. Köszönettel: Bardi Anett, 5. éves jogász hallgató.*

Büntetőjogi értelemben a kiskorúak kategóriáján belül különbséget kell tenni gyermekkorúak (14 éves korig) és fiatalkorúak (14- 18 éves korig) között.

1. Helyesnek találja-e, hogy a büntetőeljárás során fiatakorúakat tanúként lehet kihallgatni?	Igen	Nem
2. Ön szerint a fiatakorúak által tett vallomások teljes bizonyító erővel bírnak?	Igen	Nem
3. Mit gondol a kapott információk másak-e korai gyermekkorban, kisiskoláskorban, iskoláskorban és serdülőkorban?	Igen	Nem
4. Ön szerint szerepe van-e a fiatakorú nemének a tanúvallomás során?	Igen	Nem
5. Ön szerint a fiatakorúak forrásmegfigyelései pontosak?	Igen	Nem
6. Mit gondol, ha egy fiatakorú bűncselekmény elkövetésének tanúja, az kihat-e az érzelmi, ill. értelmi fejlődésére?	Igen	Nem
7. Ön szerint a fiatakorú a bűncselekmény észlelése után mer-e vallomást tenni?	Igen	Nem
8. Mit gondol, van-e különbség abban, hogy a fiú vagy lány tanúk merészebbek a vallomástétel során?	Igen	Nem
9. Ön szerint riasztólag hat-e a fiatakorú tanúkra a kihallgatásuk?	Igen	Nem
10. Helyesnek tartja-e, hogy a tárgyalásra idézés feltétele a tanú a 14. életének betöltése?	Igen	Nem
11. Ön szerint biztonságot nyújt-e a fiatakorú tanúk számára, hogy csak törvényes képviselőjük jelenlétében hallgathatók ki?	Igen	Nem
12. Mit gondol, a hatóságok hisznek-e egy fiatakorú tanúnak?	Igen	Nem
13. Ön hinne-e egy fiatakorú tanúnak?	Igen	Nem
14. Ön szerint tanúkihallgatás során lehet-e nyomást gyakorolni a fiatakorú tanúkra?	Igen	Nem
15. Helyesnek találja, ha egy fiatakorú tanúnak eldöntendő kérdést tesznek fel a kihallgatás során?	Igen	Nem
16. Ön szerint szabad-e olyan kérdést ismételt feltenni, amelyre korábban a hatóság nem kapott választ?	Igen	Nem
17. Ön szerint célravezetőbb-e, ha nyitott kérdéseket intéznek a fiatakorúakhoz kihallgatás során?	Igen	Nem

	Igen	Nem
18. Mit gondol, a specifikusabban megfogalmazott kérdések révén kapnak a hatóságok pontosabb választ?		
	Igen	Nem
19. Ön szerint egy fiatalkorú tanú képes-e megfelelően felidézni egy több évvel korábban történt bűncselekményt?		
	Igen	Nem
20. Mit gondol könnyebben tesz-e a fiatalkorú tanúvallomást, ha a bűncselekményt hozzátartozója ellen követték el?		
	Igen	Nem
21. Helyesnek tartaná azt, ha valakit egyetlen fiatalkorú tanú terhelő vallomása alapján ítélnének el?		
	Igen	Nem
22. Ön szerint akadályozó tényező-e, ha egy fiatalkorúnak hozzátartozója ellen kell vallomást tennie?		
	Igen	Nem
23. Mit gondol, nagyobb hangsúlyt kell-e fektetni a fiatalkorú tanúk védelmére?		
	Igen	Nem
24. Ön		
fiatalkorú (18 éves korig)		
fiatal felnőtt (18 - 21 éves korig)		
felnőtt		
25. Ön az adott témával kapcsolatban		
Laikus		
Szakember (jogász, orvos, pszichológus)		

Felhasznált irodalom:

- Borai Ákos 2005.06.30-án a FigyelőNet-nek adott interjúja - www.securifocus.com/portal.php?pagename=hir_obs_reszlet&i=7912
- Elek Balázs: A vallomás befolyásolása a büntetőeljárásban. Tóth Könyvkereskedés és Kiadó Kft. 2008
- Farkas Ákos- Róth Erika: A büntetőeljárás. Cmplx Kiadó, 2007
- Fenyvesi – Herke – Tremmel: Új magyar büntetőeljárás. Budapest- Pécs, 2008
- Kertész Imre: A tanú ismételt kihallgatása. Kriminálisztikai tanulmányok II. Gödöny J. (szerk.) KJK, Budapest, 1963
- Nagy Lajos: Tanúbizonyítás a büntetőperben. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 1966
- Tremmel Flórián: Bizonyítékok a büntetőeljárásban. Budapest-Pécs, 2006
- Varga Zoltán: A tanú a büntetőeljárásban. Complex Kiadó, 2009
- Az Emberi Jogok és Alapvető Szabadságok Védelméről Szóló Európai Egyezmény 6.cikke
- Takács György: Ha a jogász latinul beszél...KJK, Budapest, 1991
- 1998. évi XIX. törvény a büntetőeljárásról (Be.)

---

¹ V. évfolyamos joghallgató, Debreceni Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar, Konzulens: Elek Balázs, egyetemi adjunktus

² Takács György: Ha a jogász latinul beszél...KJK, Budapest, 1991, 237. o.

³ 1998. évi XIX. törvény 79. § (1) bekezdés

⁴ Varga Zoltán: A tanú a büntetőeljárásban, Complex, 2009, 19. oldal.

⁵ Be. 86.§ (1) A tizennegyedik életévét meg nem haladott személyt csak akkor lehet tanúként kihallgatni, ha a vallomásától várható bizonyíték mással nem pótolható. A kihallgatás esetén a hamis tanúzás következményeire való figyelmeztetést mellőzni kell.

⁶ Mondta Borai Ákos a tanúvédelmi törvény kidolgozója a FigyelőNet-nek 2005. 06. 30-án

⁷ Ezen könyvek például: Elek Balázs: A vallomás befolyásolása a büntetőeljárásban. Tóth Könyvkereskedés és Kiadó Kft. 2008, valamint Nagy Lajos: Tanúbizonyítás a büntetőperben. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 1966

⁸ Az Emberi Jogok és Alapvető Szabadságok Védelméről Szóló Európai Egyezmény 6. cikke biztosítja ezt mindenkinek a büntetőügyében.

⁹ Elek Balázs: A vallomás befolyásolása a büntetőeljárásban. Tóth Könyvkereskedés és Kiadó Kft. 2008, 142-143.o.